

SAVONLINNAN MUSEON LAUSUNTOJA 2023

1 / 1.2.2023 Rauhalahden ranta-asemakaava, Kangasniemi: Kaavaselostuksessa todetaan, että maatilan talouskeskuksen rakennukset ovat peräisin 1950-luvun jälkeisiltä vuosikymmeniltä, eikä alueelta ole löytynyt erityisiä rakennushistoriallisia arvoja tai suojelukohteita, jotka tulisi ottaa huomioon. Rakennuskannasta on kaavaselostuksessa joitain valokuvia ja selostuksessa mainitaan, että Rauhalahden tilan rakennuskanta koostuu eri ikäisistä maatilan pihapiirin rakennuksista. Rauhalahden/Romonhovi on vanha asuinpaikka ja se on toiminut mm. vuonna 1848 keuhkokuumeena. Vuoden 1951 ilmakuva perusteella tilalla on mahdollisesti säilynyt yksi talousrakennus vähintään vuodelta 1951 (navetta?). Lukua 2.134 olisikin hyvä vielä tarkentaa valokuvien ja sanallisesti Rauhalahden tilan rakennusten osalta.

Kaavaselostuksessa sivulla 5 kuvatekstissä mainitaan navetta, mutta kuva on jäänyt puuttumaan. Samalla sivulla viitataan tilaan Kulmala, mutta taidetaan tarkoittaa Lahtelaa?

Kaavaluonnoksesta ei ole huomauttamista arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

2 / 24.1.2023 Puumalan vanha sairaala Kulttuuriympäristöselvityksen (Ahola 2012) mukaan sairaalarakennus on yksi harvoista, ellei ainoa maakunnassa säilyneistä ennen vuotta 1920 rakennetuista maalauskuntien puurunkoisista sairaalarakennuksista. Rakennus on merkitty selvityksessä kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi kohteeksi ja sairaalan ranta-alue kyläkuvaallisia tai maisemallisia arvoja omaavaksi alueeksi. Rakennuksella on historiallista arvoa kunnan ensimmäisenä sairaanhoidon rakennuksena, jonka ympäristön terveydenhoidon palvelut ovat laajentuneet.

Voimassa oleva asemakaava on 1980-luvulta, jonka jälkeen rakennuksen kulttuurihistoriallinen arvo on tunnistettu yleiskaavatyön yhteydessä. Rakennusta on muutettu ulkoa ja sisätiloilta aikojen saatossa ja mahdollisen asemakaavamuutostyön yhteydessä rakennuksesta tuleekin tehdä yleiskaavaselvitystä tarkempi rakennusinventointi, jossa kohteen arvokkaimmat ja säilytettävät piirteet tunnistetaan. Myös mahdollisten purkuaikeiden tai peruskorjauksen taustaselvitykseksi tulee teettää tarkempi inventointi tai rakennushistoriaselvitys sekä tarvittavat kuntotutkimukset/korjattavuusselvitys. Yleiskaavamerkintä SR ohjaa rakennuksen suojeluun asemakaavamuutosta tehtäessä ja yleiskaavan kaavaselostuksessa sairaala on arvioitu jopa valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi. Rakennus on arvioitu kulttuuriympäristöselvityksessä K1 -kohteeksi, jonka suositukseksi on osoittaa kohteelle suojelumääräyksiä: olla purkamatta rakennusta ja muutoksissa säästää kohteen tunnuspiirteet.

Savonlinnan museo ei puolla sairaalarakennuksen purkamista sen kulttuurihistoriallisen arvon vuoksi (MRL § 118, §139), ja yleiskaavamerkinnän ja kulttuuriympäristöselvityksen ohjatessa sen säilyttämiseen. Rakennuksen säilyttäminen paikallaan ei estä tutkimasta täydennysrakentamisen mahdollisuutta alueella.

Rakennuksen siirtomahdollisuudesta kysyttiin myös. Siirtäminen on kokonaan hävittämistä parempi vaihtoehto, mutta lähtökohtaisesti rakennus suojellaan paikallaan. Siirtämisessä rakennus menettää osan kulttuurihistoriallisesta arvostaan mm. paikallishistorian todentajana. Museon käsityksen mukaan siirto olisi myös yleiskaavan kulttuurimaisemamerkinnän kaavamääräyksen vastainen, jonka mukaan *alueen maankäytössä ja rakentamisessa säilytetään maiseman ja rakennetun ympäristön ominaispiirteet. Rakennetun ympäristön ominaispiirteitä ovat arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät sekä niiden rakennustavat, -materiaalit sekä pihojen muodot.*

Pesula-saunarakennuksen purkamiselle ei ole kaavallista estettä, mutta se on osa sairaala-alueen vanhempaa rakennuskantaa, ja on huomioitu kulttuuriympäristöselvityksessä maininnan tasolla. Alkuperäisiä piirustuksia näkemättä katselmuksen perusteella rakennuksessa on arviolta säilynyt hyvin

alkuperäisiä piirteitä. Mahdollisessa asemakaavamuutoksessa pesula-saunarakennuksen arvot tulee myös selvittää tarkemmin.

3 / 10.1.2023 Vanhojen ilmalinjojen purku, Kyyhkylän kuntoutuskeskus, Mikkeli: Pylväiden poistamiselle muinaisjäännettöalueelta ei ole estettä. Pylvään lähellä oleva hautaröykkiö on tutkittu 1937.

4 / 10.1.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2023-1246, Savonlinna: Toisen maailmansodan aikaiset kohteet eivät ole muinaismuistolain suojelemia kiinteitä muinaisjäännetöksiä, mutta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) perusteella ne on kuitenkin otettava huomioon maankäytön suunnittelussa niiden historiallisen merkityksensä takia. Metsänkäytölle ei ole esteitä, mutta Savonlinnan museo suosittelee, ettei puutavaraa ja hakkuujätettä varastoida Salpalinjan varustusten päälle eikä niiden yli ajeta metsäkoneilla.

5 / 11.1.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2023-1192, Juva: Metsänkäytölle ei ole esteitä, mutta puutavaraa ja hakkuujätettä ei saa varastoida muinaisjäännettöalueelle eikä varustusten yli tarpeettomasti ajaa metsäkoneilla. Varustukset on huomioitu metsänkäyttöilmoituksessa.

6 / 11.1.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2023-3571, Rantasalmi: Metsänkäytölle ei ole esteitä, mutta puutavaraa ja hakkuujätettä ei saa varastoida hiilimiilun päälle eikä ajaa sen yli metsäkoneilla. Hiilimiilu on huomioitu metsänkäyttöilmoituksessa.

7 / 17.1.2023 Pieksämäen seurakuntakeskuksen uusi IV-konehuone ja kattoikkunoiden poisto: Uusi 57,5 m² IV-konehuone sijoitetaan seurakuntakeskuksen 1980-luvun laajennusosan katolle. Se tehdään kevytrakenteisena ja verhoillaan tiililaatalla olevan tiiliseinän sävyyn ja malliin. Konehuone nousee erottuvaksi tasaisesta kattomaailmasta kauempaa katsottaessa Keskuskadulta, Tasakadulta ja sisäpihalta. Konehuone on pyritty sijoittamaan noin rakennusmassan keskiosaan, jotta se ei erottuisi liikaa katutasosta katsottuna. Sijoittelulla ja ulkoeristyksellä konehuoneen erottumista on pystytty pienentämään ja se on puoleltavissa.

Lasiset kattoikkunat antavat luonnonvaloa 3. saliin. Kuntoarvion (2019) mukaan kattoikkunat ovat tyydyttävässä kunnossa sisäpuolelta, eikä niissä ole havaittu vesivuotoja. Ikkunat ovat seurakuntatalon arkkitehtuurin yksityiskohta, joiden säilyttäminen on suositeltavinta, varsinkin, jos ne eivät vuoda tai niissä ei ole muuta erityistä vikaa. Ikkunat on ehdotettu vaihdettaviksi uusiin akryyliin kaareviin valokupuihin (sähköposti 17.1.2023). Uudet kattoikkunat ovat kokonaan poistamista parempi vaihtoehto.

8 / 13.1.2023 Sähköverkon saneeraus, Naarajärvi, Pieksämäki: Liitekartan mukaan maakaapelit on suunniteltu kaivettaviksi Kantalantien varteen tien itäpuolelle ja Kantalantien risteyksen itäpuolelle muinaisjäännettöalueelle on suunniteltu puistomuuntamo. Maakaapelien kaivamiselle eikä puistomuuntamolle ole estettä, mutta Savonlinnan museo pyytää hyvissä ajoin ennen töiden aloittamista ottamaan yhteyttä museon arkeologiin kaivuutöiden valvomiseksi.

9 / 23.2.2023 Tiesuunnitelma Kt 71 Jalankulku- ja pyöräilyväylä välillä Toroppala–Kerimäki, Savonlinna: Suunnitelma-alueelle ei sijoitu merkittäviä maisema-alueita tai rakennetun kulttuuriympäristön kohteita, jotka olisi huomioitu kaavoissa. Vanhainkodikantie on vanhaa Karjalan tietä ja St1:n viereinen peltoalue on todettu Etelä-Savon ympäristökeskuksen toteuttamassa ”Puruveden länsipuolisten maatalousalueiden luonnon monimuotoisuus Kerimäellä ja Punkaharjulla” - raportissa maisemallisesti arvokkaaksi kohteeksi (Ryhänen 2008; Kuva 7). Tie väistää peltoalueen.

Suunnitelmasta ei ole rakennetun kulttuuriympäristön tai arkeologisen kulttuuriperinnön osalta huomauttamista.

10 / 2.2.2023 Kuusitie 41, asemakaavamuutoksen luonnos, Pieksämäki: Kaavaluonnoksen selostuksessa todetaan, että suunnittelualueella ei ole erityisiä rakennetun kulttuuriympäristön arvoja. Suunnittelualueen rakennuksia ei ole kuitenkaan inventoitu. Selostuksessa on kuvailtu alueen rakennuskantaa sanallisesti ja

valokuvien, jonka perusteella oppilaitosrakennukset vaikuttavat ajalleen tyypillisiltä punatiilijulkisivuineen ja nauhaikkunoineen. Rakennuksilla voidaan myös katsoa olevan merkitystä paikallisen sivistyshistorian kannalta. Museo suosittelee oppilaitosrakennusten inventointia (valmistumisvuodet, suunnittelija, merkittävimmät muutokset, konteksti, arviointi), joka tukee entistä paremmin kaavoituksen vaikutusten arviointia. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ei huomautettavaa.

11 / 2.2.2023 Kukkaromäen alueen ak-muutoksen oas ja luonnos, Pieksämäki: Kaava-alueella ei ole suojeltuja rakennuksia tai alueita. Aluetta tai sen rakennuksia ei ole inventoitu. Kaavaselostuksessa on kuvattu alueen rakennuskantaa yleisellä tasolla valokuvien, sanallisesti ja kartoin. Selostuksen perusteella alueen rakennuskanta on kerroksellista eikä suunnittelualueella ole todettu erityisiä rakennetun kulttuuriympäristön arvoja. Kaavatyön aikana on hyvä vielä tarkastella, onko alueella sellaisia ominaispiirteitä tai maisemallisia elementtejä, joiden säilymistä kaavassa tulisi edistää, esim. selostuksessa mainitut kookkaat vanhat puut ja kuusiadat, rakennusten harjakatot jne. Kaavaluonnoksesta ei ole huomauttamista arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

12 / 23.1.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2023-7863, Pieksämäki: Kuviolle on tulossa harvennushakkuu eikä sille ole esteitä, mutta puutavaraa ja hakkuujätettä ei saa varastoida muinaisjäännösalueelle. Maa on todennäköisesti roudassa, mutta metsäkoneilla ajamista muinaisjäännösalueella on silti vältettävä.

13 / 2.3.2023 Tiesuunnitelma mt 15123 Hätinvirran korvaaminen sillalla, Puumala: Maiseman osalta museo viittaa aikaisempaan (13.1.2022) lausuntoonsa. Tiesuunnitelman vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön on arvioitu tiesuunnitelmaselostuksessa realistisesti. ELY-keskus teetti alueella arkeologisen tarkastuksen 2022 eikä siinä todettu merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä, joten arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ei ole huomautettavaa.

14 / 23.1.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2023-3920, Pieksämäki: Soleikko 3 on osin tuhoutunut tienteossa. Tieleikkauksessa tien pohjoispuolella on näkyvissä kaksi hiilimiilua. Pohjoisempi on paremmin säilynyt ja tie on leikannut siitä vain reunan. Kumpumainen miilu on halkaisijaltaan noin 10 m. Eteläisempi miilu on jäänyt tien alle.

Kuvioille on tulossa maankäytön muutokseen johtava erityishakkuu eikä hakkuille ole esteitä, mutta puutavaraa ja hakkuujätettä ei saa varastoida hiilimiilujen päälle eikä niiden yli saa ajaa metsäkoneilla.

15 / 23.1.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2023-4928, Mikkeli: Metsänkäytölle ei ole estettä, mutta puutavaraa ja hakkuujätettä ei saa varastoida muinaisjäännösalueelle.

16 / 23.2.2023 Ak muutos 13. kaupunginosa (Pitkäjärvi) / Rantajoentie, Mikkeli: Suunnitelmasta ei ole huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön eikä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

17 / 26.1.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2023-7876, Pieksämäki: Kuviolle on tulossa ensiharvennus eikä sille ole esteitä, mutta puutavaraa ja hakkuujätettä ei saa varastoida muinaisjäännösalueelle.

18 / 27.1.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2022-8685, Savonlinna: Kuviolle on tulossa harvennushakkuu eikä sille ole esteitä, mutta puutavaraa ja hakkuujätettä ei saa varastoida muinaisjäännösalueelle.

Pyyntikuopista ainakin kaksi on kuviolla ja mikäli maa ei ole roudassa hakkuiden aikaan, niin kuopat on syytä merkitä maastoon, ettei niiden yli ajeta metsäkoneilla. Tarvittaessa Savonlinnan museon arkeologi merkitsee kuopat.

19 / 27.1.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2023-9178, Enonkoski: Hakkuille ei ole estettä, mutta muinaisjäännös on huomioitava niin, ettei muinaisjäännösalueelle varastoida puutavaraa tai hakkuujätettä.

20 / 13.2.2023 Oravin Puistoniemen ulkoilupolut, Savonlinna: Havainnekuvat uudesta sillasta ja sen lähialueesta tukimuureineen auttaisivat hankkeen maisemavaikutusten arvioinnissa. Suunnittelussa olisi hyvä päästä mahdollisimman vähän ympäristöä muuttavaan lopputulokseen, maltilliseen

pengerrykseen/luiskaukseen ja tukimuurin tarpeeseen. Kaiteen ja tukimuurin materiaalit ja värit tulee suunnitella ympäristöön sopiviksi. Merkittävimmät puut polun varrella kierretään ja kanavan luiskaan ja puihin ei tarvitse koskea, mitkä ovat hyviä asioita. Museo pyytää nähtäväksi tarkentuneet suunnitelmat.

21 / 17.2.2023 Pökkääntien kivilta, Mikkeli: Kuohuvan yksityistie on 25.1.2023 pyytänyt Museoviraston lausuntoa Pökkääntien kivilan uusimisesta putkisillaksi, ja Museovirasto on 27.1.2023 siirtänyt asian käsittelyn Savonlinnan museolle, joka vuoden 2020 alusta voimaan tulleen uuden museolain perusteella vastaa sekä Etelä-Savon arkeologisen kulttuuriperinnön että rakennetun kulttuuriympäristön asiantuntijatehtävistä.

Kiviltaja rakennettiin paljon 1800-luvun lopulla ja ne korvasivat niitä edeltäneet puusillat. Pökkäänjoen ylittävä kivilta on todennäköisesti rakennettu 1890-luvun lopussa. Ristiinan kunnallislautakunta antoi joulukuussa 1898 urakalla tehtäväksi Pökkään joen kivilan.

Pökkääntien sillan pinnassa on suurehko reikä, josta sora ja hiekka valuvat alas joen uomaan. Silta on myös kasvillisuuden peitossa ja rapautuu. Silta ei ole käytössä ja ajoneuvojen pääsy sillalle on estetty kaiteilla.

Liikkumisturvallisuuden, sillan huonon kunnon, kohtuuttomiksi katsottavien korjauskulujen ja siltatyyppin yleisyyden takia Savonlinnan museo katsoo, että Pökkääntien kivilta voidaan uusia putkisillaksi.

22 / 31.1.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2023-10621, Savonlinna: Toisen maailmansodan aikaiset kohteet eivät ole muinaismuistolain suojelemia kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) perusteella ne on kuitenkin otettava huomioon maankäytön suunnittelussa niiden historiallisen merkityksensä takia.

Kuviolle on tulossa harvennushakkuu eikä sille ole estettä. Salpalinjan kohde on asianmukaisesti huomioitu metsänkäyttöilmoituksessa.

23 / 24.2.2023 Keskuskatu 27, Pieksämäki: Museo viittaa asiassa aikaisempiin lausuntoihinsa kattoikkunoiden, puuston poiston ja IV-konehuoneen osalta. Lausunnot (194-2022 / 22.12.2022 ja 7-2023 / 17.1.2023) löytyvät lupahakemuksen liitteistä. Aikaisemmista suunnitelmista poiketen kirkkosalin vesikattoa korotetaan. Korotus ei heikennä kohteen kulttuurihistoriallista tai maisemallista arvoa merkittävästi.

24 / 13.2.2023 Mainoslaite, Keskuskatu 14, Pieksämäki: Kulmauksessa on aiemmin ollut kapea mainostaulu ja uusi mainostaulu on poistettavissa. Kiinnityksestä ei ole lupahakemuksessa tarkempia tietoja, mutta kiinnitys tulee suunnitella huolellisesti. Mainostaulu on kohtuullisen suuri, mutta ei merkittävästi heikennä alueen tai rakennuksen kulttuurihistoriallisia ja kaupunkikuvallisia arvoja.

25 / 2.3.2023 Yhteisnavettahankkeen YVA-menettelyn tarpeellisuus, Juva: Hanke edesauttaa alueen säilymistä maatalouskäytössä. Pellot ovat oleellinen osa alueen kulttuurimaisemaa ja karjankasvatus ja sen laiduntaminen edistävät maatalousmaiseman säilymistä. Selvityksestä ei täysin selkeästi käynyt ilmi aiotaanko kaikki puusto kaataa pellon ja uuden tilakeskuksen väliltä vai säilyykö reunavyöhyke, joiden säilymistä yleiskaavamääräys edellyttää. Selvityksessä todetaan, että tilakeskus todennäköisesti näkyisi kartanon pihapiiriin ja peltoaukealla sijaitsevalle vapaa-ajanrakennukselle eli ainakin osa puustosta kaadetaan? Selvityksessä todetaan, että rakennusten pintamateriaalien valinnalla edesautetaan niiden sulautumista metsä- ja peltomaisemaan, mutta tarkemmat piirustukset ja havainnekuvat puuttuvat vielä. Myös tien alittavan siirtotunnelin sijainti ja piirustukset puuttuvat.

Museo ei näe YVA-menettelyä välttämättömänä kulttuuriympäristön kannalta. Hankkeesta ei koidu sellaisia merkittäviä ympäristövaikutuksia maiseman osalta, jotka ei tulisi arvioiduksi riittävällä tavalla ympäristölupahakemuksen yhteydessä sekä rakennuslupavaiheessa. Lupia varten havainnekuvat uudesta tilakeskuksesta Pieksämäentielle päin, rakennusten ulkoasu ja väritys sekä siirtotunnelin suunnitelmat ovat

tarpeen, jotta vaikutukset kulttuurimaisemaan pystytään arvioimaan paremmin. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ei huomautettavaa.

26 / 14.2.2023 Metsänkäyttöilmoitus 1-2023-12618, Rantasalmi: Metsänkäytölle ei ole esteitä, mutta puutavaraa ja hakkuujätettä ei saa varastoida Tervahaudan päälle eikä ajaa sen yli metsäkoneilla.